

ערכה את המדור: ד"ר סמדר פלג BPT, PhD

במדור זה מובאים בתרגום לעברית תקצירי מאמרים אשר פורסמו בכתבי עת בעולם. על-פי הסכמי זכויות היוצרים של כתבי העת המפרסמים בגישה הפתוחה ('open access'). אין צורך בהסכמה של מערכות כתבי העת הללו לתרגום ופרסום התקצירים בעברית. באשר לתקצירים שהובאו מתוך כתבי עת שאינם בגישה הפתוחה, מערכת כתב העת של העמותה לקידום הפיזיותרפיה בישראל קיבלה אישור רשמי לפרסם את התקציר המתורגם לעברית מעורכי כתבי העת האלה.

במדור שלפנינו מובאים תקצירים של ארבעה מאמרים שמבוססים על מחקרים שהובילו עמיתי ועמיתות מחקר מישראל. יש לציין כי מערכת כתב העת שלנו אחראית על תרגום התקצירים ועל כל שגיאה או שינוי בתוכנם שנגרמו עקב תהליך התרגום מאנגלית לעברית.

קול קורא: נשמח שקוראי כתב העת יפנו את תשומת ליבנו למאמרים עדכניים אשר הופיעו בספרות העולמית ואשר עשויים לעניין את ציבור הקוראים שלנו. במיוחד נשמח לפרסם כאן תקצירי מאמרים שפורסמו בכתבי עת בעולם, ואשר עמיתים מישראל היו שותפים בהכנתם.

קבוצות טיפול - PEMFT או LLLT. כל אחד מן הטיפולים כלל שישה מפגשים של 15 דקות, פעמיים בשבוע, למשך שלושה שבועות. מדדי התוצאה היו: עוצמות כאב בארבעה מנחים (ללא תנועה, בהליכה, בקימה משיבה ובטיפוס מדרגות) ורמת התפקוד.

כלי המדידה: במחקר השתמשו בכלים האלה: סולם Visual analog scale למדידת עוצמת הכאב; שאלון דיווח עצמי - Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index (WOMAC) ושני מבחני ביצוע: מבחן ה-Timed Up-and-Go test (TUG) ומבחן ה-10-Meter Walk Test (MWT 10). המדידות נעשו מבלי שהבודק היה מודע לסוג הטיפול, לפני תחילת ההתערבות ולאחר תום ההתערבות (בסיום ששת המפגשים).

תוצאות: המחקר כלל ארבעים משתתפים. עוצמות הכאב והתפקוד הגופני השתפרו באופן משמעותי ($p < 0.0001$) בשתי קבוצות הטיפול. ואולם הטיפול ב-PEMFT היה יעיל יותר באופן מובהק סטטיסטית בהפחתת כאבים במנחים האלה: ללא תנועה (מנוחה); בקימה מכיסא ובזמן טיפוס במדרגות. כמו כן טיפול ב-PEMFT היה יעיל יותר בשיפור ציוני WOMAC ובביצוע מבחן TUG ($p \leq 0.0003$). השיפור הנצפה בעוצמות הכאב וציוני WOMAC הגיעו להבדל המינימלי

Laser therapy versus pulsed electromagnetic field therapy as treatment modalities for early knee osteoarthritis: a randomized controlled trial

Elboim-Gabyzon M. and Nahhas F.
BMC Geriatrics (2023) 23:144

<https://doi.org/10.1186/s12877-022-03568-5>

טיפול בלייזר לעומת טיפול בשדה אלקטרומגנטי מופסק (pulsed electromagnetic field) כאמצעי טיפול לדלקת מפרקים ניוונית (osteoarthritis) בברך: ניסוי מבוקר הקצאה אקראית

תקציר

רקע: ניסוי מבוקר הקצאה אקראית נועד להשוות בין ההשפעה של טיפול בשדה אלקטרומגנטי מופסק (PEMFT) ובין טיפול לייזר בעוצמה נמוכה (LLLT) על כאב ותפקוד גופני בקרב משתתפים עם דלקת מפרקים ניוונית בברך (KOA).

שיטות: משתתפים עם KOA בשלב ההתחלתי (דרגה 2-3 על פי הסיווג של Kellgren-Lawrence), חולקו באופן אקראי לשתי

מדדי התוצאה: תת-מדד איכות החיים בשאלון ה-Knee injury and Osteoarthritis Outcome Score (KOOS) ושאלון ה-EuroQol 5-dimensions (EQ-5D).

תוצאות: הניקוד הממוצע של תת-מדד איכות החיים בשאלון ה-KOOS היה 18 ± 51 והניקוד הממוצע בשאלון ה-EQ5D היה 0.21 ± 0.67 . בעזרת התשובות לשאלון ה-KOOS נמצא ש-60% מבני הנוער דיווחו שבעיית הברכיים שלהם מעסיקה אותם מדי יום או כל הזמן, 38% ציינו שאינם בוטחים בברכיים שלהם לחלוטין או כמעט לחלוטין, 28% דיווחו על קשיים חמורים עד קיצוניים בגלל בעיות הברכיים שלהם, ו-20% דיווחו כי שינו את אורח חייהם כדי להימנע מפעילויות שעלולות להזיק לברך. נוסף על כך, ניתוח התשובות לשאלון ה-EQ5D הראה ש-79% מבני הנוער חוו בעיות בפעילויות יומיומיות, 48% דיווחו על בעיות בניידות, 17% חשו מודאגים, עצובים או אומללים, ו-7% דיווחו על קושי לדאוג לעצמם.

מסקנות: בני נוער רבים הסובלים מכאבי ברכיים ממושכים שלא ממקור חבלה מדווחים על איכות חיים ירודה. בעיית הברכיים העסיקה את יותר ממחציתם לפחות מידי יום. אחד מכל שלושה דיווח על כך שאינו סומך על הברך כמעט לחלוטין, ואחד מכל שישה חש מודאג, עצוב או אומלל.

מילות מפתח: איכות חיים, כאב ברך קדמי, כאב פטלופמורלי, מחלת אוסגוד-שלטר

המשמעותי מבחינה קלינית. לא נצפו תופעות לוואי באף אחד מהטיפולים.

מסקנות: סדרת טיפולים של שישה מפגשים ב-PEMFT או ב-LLLT היא בעלת השפעה חיובית על הכאב והתפקוד הגופני אצל אנשים עם KOA בדרגה נמוכה בשלב ההתחלתי. אך PEMFT הביא לתוצאות טובות יותר באופן משמעותי מבחינה סטטיסטית.

מילות מפתח: טיפול בשדה אלקטרומגנטי מופסק, טיפול בלייזר בעוצמה נמוכה, דלקת מפרקים ניונית בברך, כאב, תפקוד גופני

Quality of life in adolescents with longstanding non-traumatic knee pain: An analysis of 316 adolescents with Patellofemoral Pain and Osgood-Schlatter Disease

Djurtoft C, Yona T, Roos EM, Thorborg K, Holmich P, Rasmussen S, Lykkegaard Olesen J, Skovdal Rathleff M. *Phys Ther Sport* 61 (2023): 156-164.

<https://doi.org/10.1016/j.ptsp.2023.04.001>

איכות חיים בקרב בני נוער עם כאב מתמשך בברך שאינו ממקור טראומטי: ניתוח של 316 בני נוער עם כאב תסמונת כאב פטלופמורלי או מחלת אוסגוד-שלטר

תקציר

מטרות המחקר: לתאר ולאפיין את איכות החיים של בני נוער עם כאב ברך קדמי.

מבנה המחקר: מחקר חתך תצפיתי.

משתתפים: 316 בני נוער עם כאב ברך קדמי שאובחנו עם תסמונת כאב פטלופמורלי או מחלת אוסגוד-שלטר.

תקרה מובהק. 75% מן ההנחות באשר למתאמים בין השאלון ליתר כלי המדידה אוששו.

מסקנות: הגרסה העברית של שאלון ה-PSEQ נמצאה מתוקפת ומהימנה לשימוש בקרב אוכלוסייה המתמודדת עם כאב שלד-שריר כרוני. מחקרים נוספים נדרשים לצורך הערכת רגישות השאלון (Responsiveness) והמאפיינים הפסיכומטריים עם אוכלוסיות אחרות.

מילות מפתח: מסוגלות עצמית, עברית, תפקוד, קטסטרופיזציה, מדדי תוצאה מבוססי דיווח מטופלים

תודות: מודים לסטודנטים מהתואר הראשון שעזרו במחקר: אביה לוי, מירי בראונר, אפרת אורן, זאביק עשאל וגאליה אור

The implementation of post breast cancer surgery physical therapy instructions for patients - A case study of Israeli medical centers

Tamar J, Peleg R, Bracha J and Silman Cohen H.
Eur J Gynecol Oncol 2022; 43 (6): 96-103.
DOI: 10.22514/ejgo.2022.062

יישום הוראות פיזיותרפיה למטופלות לאחר ניתוח סרטן השד - מקרה בוחן של מרכזים רפואיים בישראל

תקציר

מטרה: להעריך את המידה שבה ניתנו הנחיות הפיזיותרפיה המעודכנות למטופלות שעברו ניתוח סרטן השד במרכזים הרפואיים בישראל, והסיבות לשימוש או אי-שימוש בהן.

שיטות: תיאור מקרה. אוכלוסיית המחקר כללה מנהלי שירותי פיזיותרפיה במרכזים רפואיים בישראל. ראיונות, מבוססים על שאלון מובנה למחצה, הוקלטו ותומללו. צוות המחקר סיכם את הסוגיות שהועלו ודן בהן.

Cross-cultural adaptation, reliability, and validity of the pain self-efficacy questionnaire - Hebrew version

Nudelman Y, Pincus T, Nicholas MK, Ben Ami N
Musculoskeletal Science & Practice, 56.

<https://doi.org/10.1016/J.MSKSP.2021.102463>

תרגום ותיקוף של הגרסה העברית לשאלון מסוגלות עצמית בנוכחות כאב

תקציר

רקע: כאבי שלד-שריר הם גורם מרכזי לשנות חיים עם מגבלה ברחבי העולם. המצבים השכיחים ביותר הם כאבי גב תחתון, אוסטאוארטרטיס, כאבי צוואר ועוד. מסוגלות עצמית בנוכחות כאב היא גורם מנבא למידת המוגבלות של המטופלים המתמודדים עם מצבים אלו. עד כה, לא קיימת גרסה עברית לשאלון Pain Self-Efficacy Questionnaire (PSEQ) ומטרת המחקר לתרגם ולתקף אותו עבור מטופלים דוברי עברית.

שיטות: המחקר תוכנן לפי המלצות Consensus-based Standards for the selection of health Measurement Instruments (COSMIN) לתיקוף כלי הערכה למדדי תוצאה מדיווח מטופלים. שאלון ה-PSEQ תורגם והותאם למטופלים דוברי עברית. המשתתפים נתבקשו למלא את השאלון המתורגם יחד עם שאלונים מתוקפים נוספים: FABQ, HADS, PCS, SF-12 ו-NPRS. תיקוף השאלון נעשה על ידי בדיקת מתאמים שהונחו מראש בין השאלון המתורגם לכלי מדידה אחרים. נוסף על כך, כחלק מן התיקוף נעשה ניתוח גורמים מאשש לבדיקת מבנה השאלון המתורגם. כמו כן נבדקו אפקט רצפה ותקרה, מהימנותו והעקיבות הפנימית של השאלון.

תוצאות: תהליך התרגום שמר על המבנה המקורי של השאלון. המחקר נערך בקרב 304 משתתפים המתמודדים עם כאב כרוני. השאלון נמצא מהימן ($ICC = 0.88$), בעל עקיבות פנימית גבוהה ($Cronbach's \alpha = 0.97$) וללא אפקט רצפה או

תוצאות: רואיינו מנהלי שירותי פיזיותרפיה או נציג מטעמם מ-18 מרכזים רפואיים ציבוריים בישראל. כל המרכזים הרפואיים מעסיקים פיזיותרפיסט במשרה מלאה או חלקית במחלקות הכירורגיות שלהם, וכולם, מלבד אחד, נותנים הנחיות כלשהן לכל הנשים או לנשים נבחרות אחרי ניתוח לסרטן השד. תשעה מרואיינים חשבו שההנחיות המעודכנות מתאימות כפי שהן. דוגמאות לדעות אחרות היו שהתכנים ארוכים מדי ואינם מתאימים לכל המטופלות. במרכזים רפואיים עם שיתוף פעולה רב- מקצועי טוב יש יותר שימוש בהנחיות המעודכנות.

מסקנות: הפצה מקוונת של הנחיות מעודכנות למנהלי שירותי הפיזיותרפיה במרכזים רפואיים עודדה את השימוש בהן באופן חלקי. ניתן להגביר את השימוש בהנחיות באמצעות שיתוף פעולה בין-מקצועי, סמינרים ושיבות צוות, נוסף על מדיה אלקטרונית.

מילות מפתח: סרטן שד, מתן מידע רפואי, הנחיות, פיזיותרפיה, תופעות לוואי.